

Giordano Bruno

Din marturia depusa in fata inchizitiei venetiene aflam ca Bruno s-a nascut intr-o familie de nobili scapatati, in 1548, in oraselul Nola, nu departe de Napoli. Tatal sau, Giovanni, a slujit ca stegar intr-un regiment napolitan, astfel incat ocupatiile sale de soldat il tineau mai tot timpul departe de casa.

La varsta de 17 ani, Bruno este admis, in calitate de novice, la manastirea ordinului Dominican din Napoli, iar peste un an imbraca vesmantul monahal al ordinului, schimbandu-si numele in Giordano (inainte se numea Filippo). In aceasta noua situatie, tanarul Bruno s-a dedicat in continuare studiilor, preponderant ecleziastice, in scopul pregatirii teologice superioare.

In cei aproape doisprezece ani de viata monahala s-au format, in linii mari, conceptiile lui Giordano Bruno, care s-au delimitat net de orientarea riguros teologica a studiilor in manastire. In aceasta perioada s-au plamadit primele idei ostile dogmaticii oficiale a catolicismului, pe care Bruno le-a fundamentat mai trainic in anii ce au urmat. In manastire au incoltit in gandire sa samburii "ereziei", care l-au impins mai tarziu la lupta deschisa impotriva dogmelor oficiale ale teologiei.

Anchetarea lui Giordano Bruno a durat aproape opt ani, mai intai la Venetia, iar apoi la Roma. Supus unui regim sever de temnita, lipsit de sprijinul prietenilor, permanent sicanat de anchetatori si de paznici, ganditorul din Nola nu si-a pierdut nici o clipa cumpatul. In cursul confruntarilor cu "martorii", care nu erau decat unelte docile ale acuzatorilor, el isi construia argumente subtile, speculand fiecare fisura din formularea acuzatiilor pentru a demonstra lipsa lor de temei. Dar inchizitia nu putea fi convinsa ca "erezia" napolitanului este logic demonstrabila sau ca se intemeiaza pe fapte certe, pe date incontestabile. Oricat de firesti pareau lucrurile in explicatiile lui Bruno, oricat de convingatoare erau tezele sustinute de acesta, ratiunea de a fi a religiei, a teologiei, a dogmei fusese mult prea evident contestata. "Erezia" trebuie pedepsita cu moartea si intregul curs al "cercetarilor" se indreapta spre acest deznodamant.

In ziua de 20 ianuarie 1600, tribunalul inchizitiei a pronuntat verdictul de condamnare la moarte a lui Giordano Bruno. Ultima sedinta a procesului a avut loc in palatul de resedinta al papii Clement al VIII-lea, care trebuia, potrivit procedurii, sa decida oficial arderea pe rug. La 25 ianuarie inchizitia

a adoptat hotararea de condamnare publica a operei "ereticului" si de includere a ei in lista cartilor interzise de biserica catolica. La 8 februarie s-a desfasurat ceremonia anatemizarii si excomunicarii lui Bruno din Biserica, ultimul act care preceda moartea condamnatului.

Arderea pe rug a avut loc in ziua de 17 februarie 1600. Pana in ultima clipa condamnatul a ramas credincios ideilor sale, rezistand tuturor ofertelor de "pocainta" si de retractare, ceea ce, poate, i-ar fi usurat soarta. Cu un curaj demn de adanca admiratie, Bruno si-a infruntat calaii, aruncandu-le cu dispret, cand flacarile rugului ii cuprindeau trupul, acele cuvinte ramase in amintirea istoriei: **"Voi imi rostiti sentinta cu mai multa frica decat o ascult eu"**.

Aproape 250 de ani arhivele Vaticanului au pastrat taina procedurii aplicate in procesul lui Giordano Bruno. Abia in timpul revolutiei din 1848-1849 documentele referitoare la activitatea inchizitiei din Roma si din Venetia au devenit accesibile unor investigatii sumare, dar totusi revelatoare pentru tragedia din Piata Florilor, petrecuta cu secole in urma. Profitand de lipsa dovezilor (mai degraba de ... inaccesibilitatea lor), unii apologeti ai bisericii catolice au incercat sa conteste faptele petrecute in 1600, punand in circulatie versiunea ca arderea pe rug a ilustrului ganditor ar fi o simpla legenda; in fapt autodafe-ul ar fi fost formal (arderea simbolica a chipului), Bruno incheindu-si in realitate viata intr-o manastire dominicana.

In anul 1886, un anume Gregorio Palmieri, functionar al arhivelor Vaticanului, a descoperit in depozitele de carti ale fondului secret un manuscris referitor la procesul lui Giordano Bruno. Dar papa Leon al XIII-lea a interzis ca opinia publica sa afle ceva despre acest document. Abia in 1940, un alt arhivar, Angelo Mercati, a intrat in posesiunea lui. Pe langa alte relatari continute in manuscris, 59 de pagini reprezentau expunerea succinta a dezbaterilor tribunalului in cazul lui Bruno. In 1942 materialele au fost publicate, evident cu acordul papii. Dar comentariile care insoteu textul nu aveau scopul infierarii acelei tragice condamnari, ci mai degraba urmareau sa etaleze "legalitatea juridica" a procesului si a verdictului final.

Oricat de tendentious a fost intocmit de slujbasii inchizitiei manuscrisul amintit, el reprezinta totusi un document de reala valoare informativa atat in ceea ce priveste conditiile in care a fost anchetat Bruno, cat si pozitia, ideile pe care acesta le-a aparat in fata judecatorilor sai. Cu acest prilej, remarcabilul ganditor italian isi dezvaluie consecventa atitudinii adoptate anterior si exprimate in scrierile sale, ceea ce infirma unele mistificari ale comentatorilor clericali care au pus in circulatie teza despre asa-zisa "retractare" de catre Bruno a materialismului in favoarea misticiei.

Giordano Bruno a murit ca un neinfriat luptator pentru cauza stiintei, a adevarului. Moartea lui eroica a incununat o viata la fel de eroica, strabatuta de dramatismul luptei impotriva obscurantismului si ignorantei.

In 1889, in Piata Florilor din Roma, unde fusese ars pe rug, lui Giordano Bruno i s-a inaltat un monument menit sa cinsteasca memoria marelui ganditor. Tot ca o dovada de inalta pretuire a acestuia, numele sau a fost atribuit asociatiei italiene a liber-cugetatorilor.